

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

 Віталій СЕРЬОГІН

« 31 » серпня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Сучасна адміністративно-правова доктрина
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти	третій (PhD)
галузь знань	08 Право
спеціальність	081 Право
освітньо-професійна програма	Право
вид дисципліни	обов'язкова
факультет	юридичний

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету

« 31 » серпня 2023 року, протокол №1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Дмитро ЛУК'ЯНЕЦЬ - доктор юридичних наук,
професор, професор кафедри державно-правових
дисциплін

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін юридичного факультету

Протокол від «31» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри
державно-правових дисциплін

Наталія ГРИШИНА

Програму погоджено гарантом освітньо-професійної програми третього (PhD) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право

Гарант освітньо-професійної програми третього (PhD) рівня вищої освіти «Право»,
доктор юридичних наук, професор

Тетяна КАГАНОВСЬКА

Програму погоджено методичною комісією юридичного факультету

Протокол від «31» серпня 2023 № 1

Голова методичної комісії

Ганна ЗУБЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Сучасна адміністративно-правова доктрина” складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки за науково-освітнім рівнем «доктор філософії»

Спеціальності 081 «Право»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у аспірантів цілісного уявлення про стан сучасної адміністративно-правової доктрини, існуючи напрямки наукових досліджень в галузі адміністративного права, сучасні тенденції розвитку адміністративно-правової доктрини.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у аспірантів знань (ЗК-1) про:

- основні положення дореволюційних доктрин поліцейського та державного права, а також радянського адміністративного права як предтечі сучасної адміністративно-правової доктрини;
- генезис сучасної адміністративно-правової доктрини; базові категорії сучасної адміністративно-правової доктрини; систему цінностей в адміністративному праві;
- сучасні підходи до визначення сутності виконавчої влади та форм її реалізації; теоретичні основи механізму адміністративно-правового регулювання;
- теоретичні засади адміністративного процесу;
- основні концепції адміністративного примусу та юридичної відповідальності в адміністративному праві.

Крім того завданнями вивчення дисципліни є формування у аспірантів умінь:

- вдосконалювати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень шляхом систематизації інформації про сучасний стан, соціальне призначення й генезу адміністративного права (ЗК-2);
- відстежувати тенденції розвитку адміністративно-правової доктрини (ЗК-3);
- оцінювати відповідність стану адміністративного законодавства положенням сучасної адміністративно-правової доктрини (ЗК-4);
- виявляти й формулювати проблеми адміністративного права на доктринальному рівні (ЗК-3);
- кваліфіковано вести наукову дискусію з приводу положень адміністративно-правової доктрини; формулювати та відстоювати власні погляди в максимально ефективній, переконливій, коректній і тактовній формі, працювати з критикою; роз'яснити положення адміністративно-правової доктрини (ЗК-9).

1.3. Кількість кредитів

Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
12 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	
12 год.	2 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
96 год.	114 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми, аспіранти в результаті навчання мають здобути навички:

- використання положень сучасної адміністративно-правової доктрини в науковій та науково-педагогічній діяльності (ПК-1);
- роботи з монографічними джерелами сучасної адміністративно-правової доктрини (ПК-1);
- формулювання наукових висновків на доктринальному рівні (ПК-7);
- проведення самостійних, організації індивідуальних і колективних наукових досліджень з актуальних проблем адміністративного права (ПК-4);
- використання положень сучасної адміністративно-правової доктрини при розробці проектів нормативно-правових актів та аналізі судової практики (ПК-2).

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. ПОНЯТТЯ ТА ГЕНЕЗА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ДОКТРИНИ

Поняття адміністративно-правової доктрини.

Історичні витоки науки адміністративного права. Камералістика. Поліцейське право. Наука про поліцію.

Розвиток адміністративно-правової науки в університетах, розташованих на території сучасної України. Видатні представники науки адміністративного права у дореволюційний період.

Основні положення адміністративно-правової доктрини у радянський період.

Розвиток адміністративно-правової доктрини у незалежній Україні.

Тема 2. АКСІОЛОГІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Поняття аксіології адміністративного права. Аксіологія адміністративного права як складова адміністративно-правової доктрини.

Цінність адміністративного права. Базові цінності в адміністративному праві та їх зміст. Співвідношення цінностей в адміністративному праві з цінностями інших галузей права.

Ієрархія цінностей в адміністративному праві. Цінності як мета адміністративно-правового регулювання. Цінності як принципи адміністративно-правового регулювання.

Тема 3. ПРИРОДА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ФОРМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Поняття виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади з іншими видами державної влади. Еволюція поглядів на зміст виконавчої влади у доктрині адміністративного права.

Форми реалізації виконавчої влади.

Державне управління як форма реалізації виконавчої влади. Державне регулювання як форма реалізації виконавчої влади. Адміністративні послуги як форма реалізації виконавчої влади. Виконання судових рішень як форма реалізації виконавчої влади. Інші форми реалізації виконавчої влади.

Запровадження до адміністративно-правової доктрини категорії публічної адміністрації.

Організація виконавчої влади в Україні з позицій адміністративно-правової доктрини.

Тема 4. МЕХАНІЗМ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Сучасні погляди на структуру і зміст механізму адміністративно-правового регулювання.

Норми адміністративного права, адміністративно-правові відносини, акти реалізації норм адміністративного права у сучасній адміністративно-правовій доктрині.

Подолання стереотипів в адміністративно-правовій доктрині.

Сучасні погляди на механізм функціонування норм забезпечених санкціями. Особливості адміністративно-деліктних відносин.

Тема 5. АДМІНІСТРАТИВНИЙ ПРОЦЕС В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Сучасні підходи до визначення поняття «адміністративний процес». Адміністративний процес як наукова абстракція. Межі використання загальної теорії юридичного процесу для досліджень в галузі адміністративного процесу. Співвідношення понять «адміністративний процес», «адміністративне провадження» та «адміністративна процедура».

Структура адміністративного процесу: сучасні погляди та дискусійні питання.

Поняття та класифікація адміністративних проваджень в адміністративному праві.

Проблеми галузевої належності адміністративного судочинства. Співвідношення адміністративного процесу та адміністративного судочинства.

Проблема систематизації адміністративно-процесуального законодавства. Концепція законодавства про адміністративні процедури.

Тема 6. ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІЙ ДОКТРИНІ

Сучасні підходи до розуміння сутності юридичної відповідальності. Класифікація юридичної відповідальності: загальнотеоретичні підходи.

Типологія юридичної відповідальності в адміністративному праві. Санкційні типи юридичної відповідальності в адміністративному праві. Процесуальні типи юридичної відповідальності в адміністративному праві. Організаційні типи юридичної відповідальності в адміністративному праві. Нетипові конструкції юридичної відповідальності в адміністративному праві.

Адміністративна відповідальність в адміністративно-правовій доктрині. Проблеми адміністративної відповідальності юридичних осіб. Ефективність адміністративної відповідальності та її оцінка.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Поняття та генеза адміністративно-правової доктрини.	19	2	2			15	19	2	2			15
Тема 2. Аксиологія адміністративного права	19	2	2			15	19					19
Тема 3. Природа виконавчої влади та форми її реалізації в адміністративно-правовій доктрині	21	2	2			17	21					21
Тема 4. Механізм адміністративно-правового регулювання в адміністративно-правовій доктрині	21	2	2			17	21					21
Тема 5. Адміністративний процес в адміністративно-правовій доктрині	19	2	2			15	19	2				17
Тема 6. Юридична відповідальність в адміністративно-правовій доктрині	21	2	2			17	21					21

Усього годин	120	12	12			96	120	4	2			114
-------------------------	-----	----	----	--	--	----	-----	---	---	--	--	-----

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гене́за адміністративно-правової доктрини в Україні	2
2	Аксіологія адміністративного права	2
3	Природа виконавчої влади та форми її реалізації	2
4	Механізм адміністративно-правового регулювання	2
5	Адміністративний процес	2
6	Юридична відповідальність в адміністративному праві	2
	Разом	12

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Ознайомлення з основними етапами розвитку адміністративно-правової доктрини. Ознайомлення з працями видатних українських вчених адміністративістів різних часів Підготовка до семінарського заняття згідно із планом	15
2	Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Опанування змісту базових цінностей адміністративного права. Опрацювання рекомендованих нормативно-правових актів з точки зору цінностей на реалізацію яких вони спрямовані. Підготовка до семінарського заняття згідно із планом	15
3	Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Поглиблене вивчення змісту основних підходів до визначення сутності виконавчої влади. Засвоєння змісту принципу поділу влад з позицій функціонального підходу. Опрацювання функцій органів виконавчої влади з точки зору форм її реалізації. Підготовка до семінарського заняття згідно із планом.	17
4	Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій.	17

	літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Аналіз поглядів на зміст механізму адміністративно-правового регулювання. Засвоєння особливостей реалізації норм, забезпечених санкціями. Підготовка до семінарського заняття згідно із планом	
5	Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Ознайомлення з положеннями загальної теорії юридичного процесу з точки зору придатності її положень для адміністративного процесу. Підготовка до семінарського заняття згідно із планом.	15
6	Опрацювання матеріалів лекції, вивчення рекомендованої літератури, засвоєння змісту базових понять і категорій. Поглиблене вивчення змісту типологічних характеристик юридичної відповідальності в адміністративному праві. Підготовка до семінарського заняття згідно із планом.	17
	Разом	96

6. Індивідуальні завдання

Під час вивчення навчальної дисципліни «Сучасна адміністративно-правова доктрина» аспірантам можуть даватись для виконання індивідуальні завдання у формі написання рефератів, підготовки до конференцій тощо. Теми індивідуальних завдань визначаються для кожного аспіранта окремо у разі виникнення необхідності.

Аспіранти, які з поважних причин не були присутніми на лекційних заняттях, отримують індивідуальні завдання за відповідною темою.

7. Методи контролю

Контроль результатів вивчення навчальної дисципліни «Сучасна адміністративно-правова доктрина» передбачає здійснення поточного (під час проведення семінарських занять) та підсумкового контролю у формі іспиту.

Поточний контроль здійснюється під час семінарських занять шляхом оцінки письмових завдань виконаних під час підготовки к семінарському заняттю. За результатами поточного контролю аспірант може отримати до 10 балів.

Оцінки за результатами експрес-опитування складаються і додаються до оцінки за результатами підсумкового контролю.

Контрольне завдання для екзамену містить два контрольних питання. Кожне з контрольних питань оцінюється максимальною оцінкою у 25 балів. Загальна кількість балів за результатами підсумкового контролю – 50.

Максимальна кількість балів, яку може отримати аспірант за результатами оцінки його роботи складає 100 балів.

У разі виконання індивідуального завдання, до загальної суми балів може бути додано до 10 балів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Індивідуальне завдання	Разом	Екзамен (залікова робота)	Сума
T2	T3	T4	T5	T6				
10	10	10	10	10	10	50	50	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник: у 2-х т. / ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Вид-во «Юрид. думка», 2004 . – Т. 1. Загальна частина. – 2004. – 584 с.
2. Виконавча влада і адміністративне право / За заг. ред. В.Б. Авер'янова.- К.: Видавничий Дім „Ін-Юре”, 2002.- 668 с.
3. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б. Авер'янова.-К.: Факт,2003.
4. Демократичні засади державного управління та адміністративне право: Монографія / За заг. ред. В.Б. Авер'янова/ К.: Видавництво «Юридична думка», 2010.-496 с.

Допоміжна література

1. Бородин І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: Монографія / Бородин І.Л.– К.: Алеута, 2007.– 184 с.
2. Голосніченко І.П. Адміністративний процес: навчальний посібник / І.П. Голосніченко, М. Ф. Стахурський. – К.: ГАН, 2003.– 256 с.
3. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. посіб. / В.К. Колпаков. –К.: Юринком Інтер, 2008.– 256 с.
4. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: Монографія .- К., 2004.- С.394-395;
5. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія / Кузьменко О.В. – К.: Атіка, 2005.– 352 с.;
6. Кузьменко О.В. Процесуальні категорії адміністративно- процесуального права: монографія / О.В. Кузьменко. – Львів: ВАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас», 2004. – 232 с.

7. Лук'янець Д.М. Адміністративно – деліктні відносини в Україні: теорія та практика правового регулювання: Монографія / Лук'янець Д.М.– Суми: ВТД “Університетська книга”, 2006.– 367 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.mon.gov.ua
2. www.nbu.gov.ua
3. www.idpnan.gov.ua
4. www.dir.meta.ua/ru/science-education/libraries-archives/
5. www.aprnu.kharkiv.org/